

«Han er nok litt for snar på avtrekkeren når han går inn for jakt på ulv.»

MILJØVERNMINISTER GORO FJELLANGER
OM STATSRAÐKOLLEGA ODD ROGER
ENOKSEN, TIL DAGBLADET.

Innhold:

Fredet hval i Middelhavet

Det såkalte liguriske hav i Middelhavet har fått status som hvalereservat. Det er klart etter at Frankrike, Monaco og Italia underskrev en samarbeidsavtale 25. november. Området er svært artsrikt, og huser blant annet 2000 finnhval.

• side 2

Grizzlyene lever farlig

Miljøvernere frykter for grizzlybjørnens framtid. Bestanden er i tilbakegang. Årsaken er jakt i både lovlig og ulovlig form. Jakt på grizzly er spesielt attraktivt blant troføjegere.

• side 6

Tar miljøstrømmen

Naturvernforbundet vil utvikle prosjektet med miljønerking av norsk strøm, selv om lite tyder på at produsentene selv vil merke sine leveranser. I dag må norske forbrukere be om å få miljøstrøm.

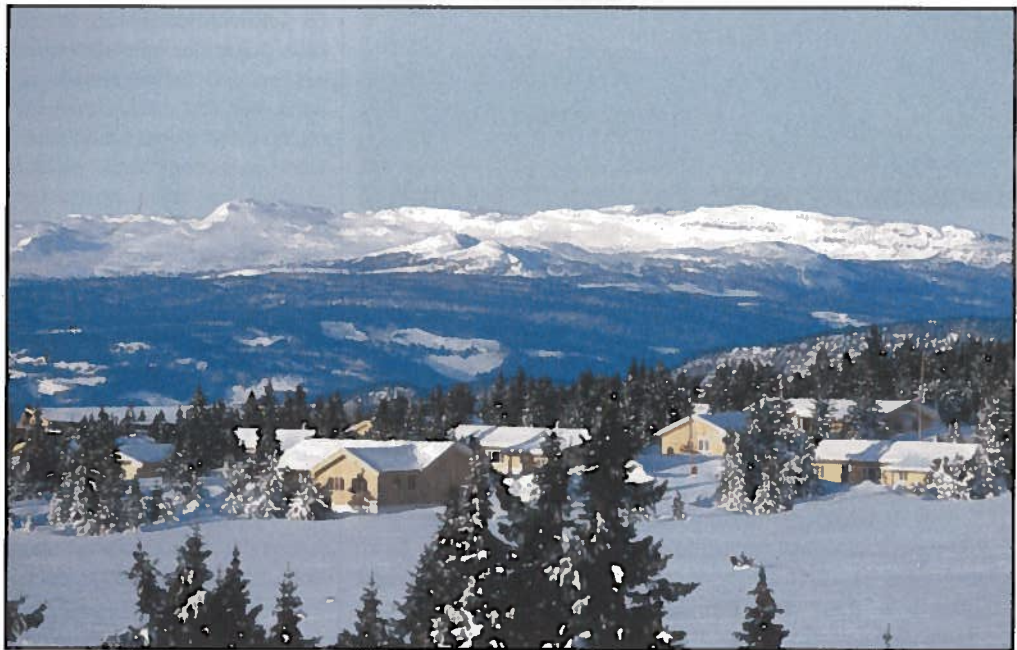
• side 7

Indianeraktivister til Norge

Colombianske indianere vil i løpet av våren komme til Norge for å søke støtte mot oppfyllingen av Urradammen. Norge har deltatt i finansieringen av utbyggingen. Prosjektet har skapt sterke reaksjoner i Colombia.

• side 8

Hyttebyen i Hafjell - vårt nye kraftsluk

Hyttene på Hafjell bruker faktisk like mye strøm i året som samtlige kommunale bygg i Øyer og Ringeby. (Foto: Scanpix)

Hyttebyen i Hafjell har ikke en eneste fastboende innbygger. Likevel bruker hyttebyen mer elektrisk kraft enn alle kommunale bygg i Øyer og Ringeby til sammen. En enkelt hytte har elektriske installasjoner med forbruk tilsvarende syv bolighus - og det bare utendørs.

Hafjell er ikke enestående. Nyrike nordmenn vil ha luksus på hytta. Fascinasjonen over det primitive og enkle hyttelivet med vedovn og parafin er borte. Slike hytter får ikke Den Norske Hytteformidling leid ut lenger. Fjellhytter med boblebad er derimot sikre vinnere.

• side 4 og 5

Vil ha reservater for sommerfugler

Flere sommerfuglarter i Norge står i fare for å bli utryddet. Norsk Entomologisk Forening mener det bør opprettes egne reservater som skjottes etter artenes behov. De viktigste årsakene til sommerfuglenes forsvinningsnummer er flatehogst og tap av kulturmark. Skjeggglavfly, en av de truede artene,

lever i et begrenset område i Grue i Hedmark. Ifølge Norsk Entomologisk Forening er dette sannsynligvis kjerneområdet for arten i Europa.

- Derfor bør Norge påta seg et spesielt ansvar for å sørge for at arten overlever, mener Leif Aarvik, styremedlem i Norsk Entomologisk Forening.

• side 3

Natur & miljø Bulletin

utgitt av Norges Naturvernforbund

Redaktør: Tom Erik Økland

Redaksjon: Jens Petter Toldnæs,
Kristian Jahre

Adresse: Postboks 342
Sentrum, 0101 Oslo.

Besøksadresse:
Skippergata 33

Tlf: 22 40 24 00.

Faks: 22 40 24 10.

Direkte: 22 40 24 + 25 (Økland),

23 (Toldnæs), 24 (Jahre)

E-post:

redaksjonen@naturvern.no

Neste utgave: 28.1.2000.

Abonnement:

230/år (privatpersoner),
600/år (bedrifter)

Annonser: Tlf: 23 12 20 70.

Faks: 23 12 20 71.

Trykking: GAN Grafisk AS.

Trykket på 100% resirkulert papir.

Norges Naturvernforbund:

Samme postadresse som N&M

Bulletin.

Web: <http://www.naturvern.no>

E-post: naturvern@naturvern.no

fagpressen

Energiidioti

"Jeg har alltid ment at det er bedre med en halv dumhet en hel", sa Thorbjørn Jagland på TV sommeren 1998. Utsagnet førte til mye lat-ter rundt om i nasjonen. Men egentlig er det jo sant, Jagland. Så hvorfor i alle dager må du begå en komplett dumhet?

Våren 1997 gikk gasskraftsaken til Statens forurensningstilsyn (SFT), og kravene fra myndighetene ble for skarpe for gasskraftutbyggerne. Dermed ble det ikke gasskraftverk i Norge - i første omgang. Men nå har Høyre bestemt seg for å fremme et dokument 8-forslag som fratar SFT myndigheten over gasskraftsaker. Og Thorbjørn Jagland vil være med på leken. Til Dagsavisen sier Ap-lederen følgende: "Norge kan ikke vente med å bygge gasskraftverk til systemet for internasjonal handel med kvoter for CO₂-utslipp er ferdig utviklet." Det Jagland ønsker er å fjerne Forurensningsloven i forhold til saker som har med klimautslipp å gjøre.

Javel, Jagland. Men hvordan i alle dager vet du at kvotesystemet i det hele tatt blir utviklet? Og hvordan skal du klare å forutsi hvordan det fungerer? Kyoto-avtalen er på langt nær ferdigforhandlet. Hittil har bare noen få land ratifisert avtalen. Kvotehandelsystemet er en av de mest omdiskuterte delene av avtaleverket. Sannheten er vel at ditt og Høyres utspill kun er ment for å sette SFT utover sidelinjen, og dermed åpne for norsk gasskraftproduksjon. Den forrige runden viste at det statlige forurensningstilsynet tok jobben sin alvorlig, og faktisk sa nei til virksomhet med uforsvarlige utslipp. SFT er med andre ord i veien for norske kraftkapitalister og -sosialister. Da er det greit for politikere å feie hele tilsynet av banen. Så vel partikolleger som opposisjonspolitikere reagerer sterkt mot Jagland. Ære være dem for det.

Nordmenn er verdensmestere i mye. Blant annet energiforbruk. Vinterlandet Finland bruker i underkant av halvparten av oss, regnet i kilowatt-timer per innbygger. Vi har råd til å fyre opp hyttebyer med høykvalitetsenergi som strøm - fra en eller annen rørlagt foss i nærheten. Sannheten om norsk energibruk er at vi er kraftidioter. Sparepotensialet er enormt. Det vet til og med Jagland.

Likevel tør ikke de fleste Ap-politikere å si at energisparing er framtiden. Og i hvert fall ikke Thorbjørn Jagland. Selv om et slikt utsagn verken er en halv eller en hel dumhet. Det er rett og slett bare godt tenkt.

Hval slipper middelhavsfarer

Et område i Middelhavet, på størrelse med Finnmark, er erklært som det første hvalreservatet på den nordlige halvkule.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

En del av Middelhavet, det såkalte Liguriske hav, det vil si havområdet mellom Korsika og Italia, har fått status som hvalreservat. Det er det første reservatet av denne typen på den nordlige halvkule, melder den britiske avisen The Guardian.

Reservatet dekker et område dobbelt så stort som Sveits, eller litt større enn Finnmark for den som liker norske referanser.

Avtalen om reservatet er inngått mellom miljøvernministrene i Italia, Frankrike og Monaco og ble underskrevet 25. november.

2000 finnhval

Reservatet er det mest produktive og artsrike området i Middelhavet. Det har opp til fire ganger flere delfiner og større hvaler enn naboombådene.

Blant annet finnes det anslagsvis 2000 finnhval, en sjelden art som er verdens nest største pattedyr etter blåhvalen. Forskere var overrasket over det store antallet finnhval i Middelhavet. Arten er genetisk forskjellig fra sine "søskenbarn" i Atlantihavet med samme navn.

Hvalsafari og samarbeid

Tilstedeværelsen av disse og tolv andre hvalarter gjør at lokale krefter vil satse på hvalsafari på lik linje med det som foregår langs Norskekysten.

Avtalen om reservatet er et resultat av ti års forhandlinger og inneholder en egen passus om at landene skal koordinere forskningsprogram og beskyttelsestiltak for hval og leveområder. I tillegg skal de tre landene intensivere overvåkning og bekjemping av lokal forurensning.

Giftig og vakkert fra Norges Naturvernforbund

• **Rapport fra Den store Giftjakta 1998**
PCB-funn kysten Kristiansund- Oslo- Fredrikstad.

• **Veileder for kommuner og bedrifter som vil kreve PCB-produzentene for erstatning.**

• **Dagbok og album fra årets sommertokt på jakt etter giftkilder og artsmangfold langs sørlandskysten.**

Kan lastes ned gratis fra Naturvernforbundets nettsted www.naturvern.no/sommertokt eller bestilles fra Norges Naturvernforbund, tlf 22 40 24 00.

Sommerfugler forsvinner med skog og kulturmark

Flere sommerfuglarter står i fare for å bli utryddet. Flatehogst og tap av blomsterrik kulturmark er to av de største truslene.

N&M Bulletin
KLAUS TVEDT

Sommerfuglene har blitt sterkt påvirket av den industrielle revolusjon. Flere artsbestander minsker drastisk.

Norsk Entomologisk Forening etterlyser tiltak fra myndighetenes side.

– Og vern av arter er ikke nok. Man må også verne naturområder, sier Leif Aarvik, styremedlem i NEF.

Vil verne og beskytte

Aarvik viser til et svensk prosjekt ved Örebro som mulig modell. Her har svenske myndigheter lagd et reservat for sommerfuglarten *Euphydryas maturna*. Ikke bare er området fredet, det skjettes også etter sommerfuglernes behov.

– Det har lite synlige konsekvenser om sommerfuglarter dør .. Men vi blir fattigere, og vi

mister en del av vår kulturarv. Vi har et moralsk ansvar for å bevare det biologiske mangfoldet. På det området har Norge lite å skryte av, mener Leif Aarvik.

Først og fremst etterlyser han midler til en mer systematisk kartlegging og overvåkning av norsk fauna. Kunnskapen om sommerfugler i Norge skyldes mye ivrige amatørsamleres innsats.

– Spesielt ansvar

De fire truede sommerfuglartene som er nevnt på listen under, vet man ifølge Aarvik nok om. En kald og våt sommer kan være nok til å true en hel bestand.

– Sommerfugler er avhengig av stor reproduksjon. Lakrismjeltblåvingen for eksempel lever i et begrenset område i Oslofjorden. Skulle det komme en katastrofesommer, er det ingen områder i nærheten hvor de kan rekolonisere seg, sier han.

Den sommerfuglarten Aarvik mener det haster mest med å gjøre noe for, er imidlertid skjeggglavfly. Arten ble i Norden oppdaget første gang i Sør-Odal i 1971. Den største skjeggglavflybestanden fins i dag antakeligvis i Sør-Hedmark.

– Denne sommerfuglen er sjelden ellers i Europa, og mye tyder på at dette er artens kjerneområde. Derfor bør Norge også påta et spesielt ansvar for å sørge for at arten overlever, mener Aarvik.

England verst

Mange sommerfuglarter i Europa står i fare for å bli utryddet - og det i rekordfart. Spesielt i England er tilstanden kritisk.

Richard Fox i foreningen

Butterfly Conservation sier til avisen The Times at at 97 prosent av all blomsterrik kulturmark i England har forsvunnet på grunn av jord- og skogbruk, og at flere bestander er i ferd med å forsvinne. Britiske sommerfuglfarmer har derfor forsøkt å reintrodusere flere arter. Resultatene er foreløpig høyst varierende.

Hvor stor reduksjonen har vært i norske bestander, vet ingen.

– Sommerfugler lever i alle tenkelige habitater, og vi trenger et mer finmasket nett enn det botaniske for å fange dem opp, sier NEFs Leif Aarvik.

I dag fins det omlag 2150 sommerfuglarter i Norge. En ny katalog skal være klar i løpet av våren.

▼ taperne

Lyst taigafly: Fram til 1998 var arten bare kjent fra fire steder i Norge. Sommerfuglen foretrekker granskog på veldrenert sand og grusholdig mark. Det antas at arten flere steder har forsvunnet på grunn av intensivt skogbruk. Merket som "sårbar" i den norske rødlisten.

Skjeggglavfly: Registrert i Sør-Odal i Hedmark i 1971. Gjenfunnet i Grue for to år siden. Arten trues av moderne skogbruk fordi den trives i særegne biotoper som aldri har blitt ansett for interessante i vernesammenheng. Dagens bestand finnes i et lite område på Grue. Merket som "sårbar" på den norske rødlisten.

Heroringvinge: Først registrert i Norge på slutten av 1800-tallet. Arten er et typisk lavlandsdyr, og er nært knyttet til kulturmark. Urbanisering, omlegginger i jordbruket, gjengroing og omlegging av beitemark har ført til en meget negativ bestandsutvikling. Er fredet i hele Europa. Merket som "sårbar" i Norge.

Lakrismjeltblåvinge: Isolert forekomst i Indre Oslofjord. Finnes kun på strekningen Fornebu-Frogner, på grunn av områdets mange varme, lune pletter. Bestanden er truet, og i Norge merket som "sårbar". Nærmeste artsbestand finnes i Småland i Sverige.

▼ vinnerne

Fjærbarkemåler: Fanget første gang i Kristiansand i 1977. Er i dag vanlig på hele Sørlandet og på det sørlige Østlandet. Eksperter er uenige om hvorfor bestanden har økt. En teori er at høyere snittemperaturer har gitt arten bedre kår.

Toflekktet hermelinmåler: Registrert i Norge først i 1974. Da kom det en hel sverm til Vestfold. Siden har arten etablert seg. I dag er sommerfuglen et vanlig skue i og rundt Oslofjorden, fra Halden i øst til Porsgrunn i vest.

Norsk hyttekultur sluker energi

Hyttebyen i Hafjell bruker mer energi enn alle kommunale bygg i Øyer og Ringebu til sammen. Norske hytteeiere har fått nye, og svært energikrevende, vaner.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Om lag ti mil syd for det omstridte Øvre Otta-vassdraget ligger hyttebyen i Hafjell. Området er blitt kjent for hytter i luksusklassen med velstående og til dels høyt profilerte eiere.

Men det finnes også en rekke hytter av mer moderat standard i Hafjell. Moderasjon er likevel ikke det som preger oss nordmenn når vi velger hytter og fritidsboliger lenger, og her er Hafjell et godt eksempel.

I 1999 hadde de tre hytteom-

rådene i Hafjell - Hafjelltoppen, Hafjell Panorama og Sandstulen - et samlet årsforbruk på rundt 10,5 millioner kilowatt timer (GWh).

Dette tilsvarer mer enn det totale elektriske forbruket i all kommunal bygningsmasse i Øyer og Ringebu, inkludert blant annet kommunehus, sykehjem og skoler, ifølge avisen Gudbrandsdølen Dagningen (GD).

Varmekabler og stråleovner ute

Mens det altså finnes hytter av mer moderat karakter i Hafjell,

finnes det og, fra et miljøstandpunkt, skrekkeksempler på det motsatte. Et eksempel er en eiendom med en installert effekt på 70 kilowatt fordelt på varmekabler i innkjøringen, utendørs bad og stråleovner ved uteplassen.

For sammenligningens skyld; en vanlig enebolig har en installasjonseffekt på omlag ti kilowatt. Kapasiteten på denne hytta i Hafjell tilsvarer altså seks-syv eneboliger bare i uteinstallasjoner. Hva som finnes innenfor er ikke kjent.

Vanvittig sløsing

Ifølge daglig leder Kjell Gurigård ved Energiråd Øst, det regionale enøk-senteret i Oppland, er hytter og fritidsboliger blant de områder i samfunnet der kraftbehovet øker mest. Gurigård mener det foregår en vanvittig sløsing med verdifull energi i hytter og fritidsboliger som står tomme store deler av året.

Nå mener Gurigård at det er på tide å få energi inn som et tema i kommuneplanene.

- Lokalpolitikkerne tar ikke energispørsmål alvorlig nok, sier han til GD.

Hafjell i Øyer er et godt eksempel. Her har kommunen gitt armslag for folk med penger som vil bygge stort og det er ingen begrensninger når det gjelder el-installasjoner og forbruk.

- Et hoveddilemma er at markedsprisene på kraft ikke reflekterer miljøhensyn eller -problemer i det hele tatt. Det bør være en utfordring til lokalpolitikkerne å ta ansvar og vise at de kan styre utviklingen på en ordentlig måte. Ellers kan sentrale myndigheter komme inn og ta over styringen, sier Gurigård.

Han mener prisen på elektrisk kraft ligger altfor lavt i dag. Samtidig er det slik at folk som har råd til å bygge luksushytter i fjellet også gjerne har råd til å betale for uhemmet bruk av strøm, uansett om den koster øre eller krone per kilowatttime.

Look to Lom

Som en kontrast til situasjonen i Øyer viser Gurigård til kommuner i Nord-Gudbrandsdal, som Lom og Dovre. Disse kommunene er i gang med strategiske kommunedelplaner for energi.

- Det er greit at Øyer måtte skape aktivitet rundt Hafjellanlegget. Men det er fullt mulig å legge begrensninger på hytter, både når det gjelder installert effekt og krav om andre typer oppvarming. Det er gledelig å se på kommuner som Lom og Vågå, som har en annen slags styring og en mer nøktern hyttebygging, sier han.

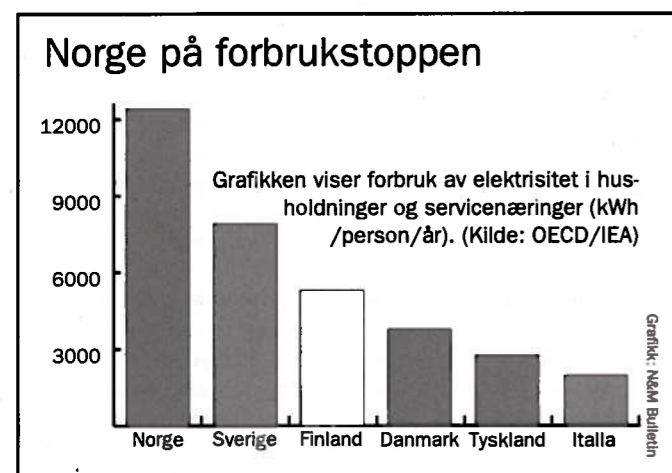
▼ fakta

525 hytter i Hafjell bruker til sammen omlag 8,5 GWh i året, det vil si 16 400 kWh i gjennomsnitt. 110 leiligheter i Hafjell bruker 1 GWh, det vil si 9000 kWh i gjennomsnt.

▼ fakta

Hafjell i Øyer er ikke enestående når det gjelder utbygging av høystandard fritidsboliger. Hyttene i Hafjell bruker likevel omlag tre ganger så mye energi som en gjennomsnittshytte med innlagt strøm i Eidsfoss-området, det vil si Lesja, Dovre, Sel, Vågå og Lom. I dette området var det i 1998 2322 el-tilkoblede hytter. Gjennomsnittlig forbruk var 4700 GWh. Tilsvarende tall for 1994 er 1960 hytter og 4400 GWh.

Versting på verdensbasis

Ingen sløser slik med energien som det nordmenn gjør. Søyelene viser at Norge er helt suveren på sløsetoppen når det gjelder forbruk av elektrisitet i husholdning-

er og servicenæringer. Eksempelvis bruker vi om lag dobbelt så mye som vårt naboland Finland, et relevant vinterland å sammenligne med.

KRISTIANSAND
KOMMUNE

LARVIK HAVN

LILLEHAMMER KOMMUNE

Kommunen med vernet kulturlandskap og bygningsmiljø, rent vann og kildesortering.

Hvor ble det av den enkle kosen?

Noe har skjedd med nordmenns forhold til det å dra på hyttetur. Luksus er in - ludo og parafinlampe er ut. Selv om unntakene er mange er tendensen klar. Den Norske Turistforening er derimot stadig en ihuget forsvarer av det enkle friluftslivet.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

- I dag er det umulig å leie ut hytter uten strøm, vann og kloakk. Det driver vi rett og slett ikke med lenger. Slik var det

ikke for ti år siden, så denne tendensen er relativt ny, sier innkjøpskonsulent Marianne Svendsen i firmaet NOVASOL/Den Norske Hytteformidling til N&M Bulletin.

Firmaet har omlag 1500 hytter

og fritidshus for utleie. En stor del til tyskere, men også nordmenn er en viktig kundegruppe. Tendensen er uansett at jo mer luksus det finnes på hytta, jo lettere er den å leie ut.

- Svømmebasseng på Sørlandet og boblebad i hytter på fjellet er rett og slett det våre kunder vil ha. Slike hytter er helt sikre. De få som måtte etterspørre en enklere standard er uten unntak nordmenn, men dette er ikke mange, sier hun.

Forskjell på nord og sør

Alexander Berg i bladet Hytteliv bekrefter langt på vei nordmenns endrede hyttevaner. Han mener

likevel at det er store variasjoner ute og går.

- Det er mange som ikke har større behov enn strøm til lys og TV, sier han til N&M Bulletin

- Nå er vel lys og TV også noe som er relativt nytt i norsk hytte-sammenheng?

- Ja, men dette ser jeg på som uskyldige utslag av samfunnsutviklingen generelt.

Ifølge Berg er det også stor forskjell sør og nord for Dovre.

- Nordover kan man fremdeles legge ut hyttefelt uten vann og strøm og uten vei helt fram. De blir solgt likevel. Det går ikke her sørpå, sier han.

Trofast turistforening

Mens store deler av norsk hytte- og turistnæring retter seg etter nye krav i markedet, er Den Norske Turistforening, landets største enkeltaktør med 300 000 overnattinger årlig, trofast mot sitt enkle og opprinnelige konsept.

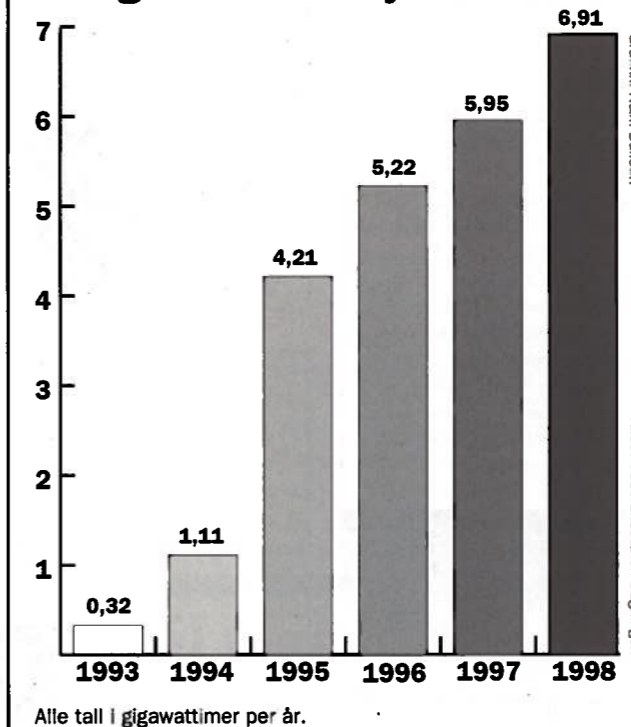
- Vi merker rett og slett ikke det behovet vi ser ellers. Noe mer komfort er det nok blitt på enkelte hytter. Likevel er flesteparten av våre 360 hytter av en kategori som tilsier at man ikke kan forvente seg noe som helst utover varme og tak over hodet. Dette er vår filosofi og den har vi akkurat slått fast at skal gjelde også for de neste fire årene, sier assisterende generalsekretær Anne Mari Aamelfot Hjelte til N&M Bulletin.

Forbruket til himmels i Hafjell

Søyelene viser utviklingen i energiforbruket for hytteområdene i Hafjell. Dette er et rent resultat av hva de siste års storsatsing på høystandard fritidsbebyggelse innebærer på energifronten.

I 1993 var strømforbruket på hytter i Hafjell relativt lavt, bare 0,32 GWh, det vil si millioner kilowatt-timer. I OL-året 1994 skjøt utbyggingen fart og forbruket ble mer enn tredoblet. Det store spranget kom imidlertid først etter OL. Fra 1994 til 1995 spratt årsforbruket opp i 4,21 GWh. Deretter har det økt jevnt og trutt fra år til år. I 1998 endte det på 6,91 GWh og tallet for 1999 vil ventelig ende godt over 8 GWh.

Energiforbruk i Hafjell

AVFALLSBEHANDLING

TLF: 77 84 06 55

Avfallsinnsamling og spesialavfallsmottak

SENJA

AVFALLSELSKAP BA
Botnhøgen, 9300 Finnsnes

Grizzlybjørnen truet

En gang var grizzlybjørnen et vanlig syn, men den kan komme til å bli utryddet i løpet av de neste 50 årene. Med mindre myndighetene setter en effektiv stopper for ulovlig jakt på dyrene, mener miljøaktivister.

IPS
MARK BOURRIE

Rundt 20 prosent av den opprinnelige bestanden av grizzlybjørner i Nord-Amerika har overlevd nybyggerne og tømmerhogsten i bjørnens hjem-

land, opplyser miljøbyrået EIA (Environmental Investigation Agency). Bjørnen er svært ettertraktet og dyret tjener til alt fra å være et gjevt jakttrofé i peisestua, til medisin i den asiatiske legemiddelindustrien.

Grizzlybjørnen, som er en

svært nær slektning av vår europeiske brunbjørn, holder til i Canada og USA. Den nord-amerikanske grizzlyen finnes i Alaska og de kanadiske delstatene British Columbia, Yukon, Northwest Territories og Alberta, samt tilgrensende områder på USAs side av grensen.

Jegere er villige til å punge ut for å få skutt seg en bjørn. Jaktguider tar seg grundig betalt — i enkelte tilfeller opptil 80 000 kroner for å ta med jegere inn til et møte med dyrene.

Myndighetene i British Columbia har siden 1980 snakket om at de ikke skal gi dispensasjon til å skyte mer enn 200 bjørner, men hvert år skytes det flere, både lovlig og ulovlig, sier miljøvernaktivister.

I 1996 ble det offisielt skutt 363. Ifølge myndighetene er det i dag igjen rundt 7000 grizzlyer i British Columbia, et område på størrelse med Skandinavia. ■

Drømmen om å vinne

Vi har den alle; drømmen om den store premien. Den som løser våre daglige problemer, gir oss frihet og muligheten til å få oppfylt noe vi lenge har ønsket oss. Norsk Tipping har frem til i dag skapt ikke mindre enn 2500 millioner.

Mulighetene til å realisere oss selv

Kultur er en del av vår identitet, forskning en nødvendig del av vår fremtid. Siden starten har Norsk Tipping bidratt med ca. 18 milliarder til vitenskapelige formål og ca. 7,5 milliarder til ulike kulturelle tiltak.

Fordelingen av selskapets overskudd har endret seg gjennom tidene, men i dag blir overskuddet fordelt likt mellom idrett, kultur og forskning. Overskuddet fra TV-spillet Extra går i sin helhet til den humanitære Sirkelsens Helse og Rehabilitering.

10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

Anonym

- BIL & LASTEBILDEKOR
- SKILTER
- FASADELØSNINGER
- SHIPSDEKOR
- SIKKERHETSSKILTER
- SIKKERHETSPLANER
- OFFSHORE-VINYL

TLF. 33 47 81 90 - FAX. 33 47 89 94
SKOLMAR 12 - SANDEFJORD

Kutter miljøstrømmen

Naturvernforbundet vil likevel ikke merke miljøvennlig strøm i Norge. Arbeidet er for ressurskrevende, mener sentralstyret.

N&M Bulletin
KLAUS TVEDT

To år er gått siden landsstyret i Naturvernforbundet gikk inn for å miljømerke strøm. Interessen blant produsentene har vært varierende. Mange har sagt seg villig til å merke strøm som selges til våre naboland, men Oslo Energi var en av de få som også ville selge miljøstrøm i Norge.

Problemet er at vi ikke vet hva slags strøm vi kjøper. Tidvis mottar vi strøm fra både kull- og atomkraftverk, sier Naturvernforbundets energirådgiver, Tore Brænd.

Lite tyder på at norske forbrukere vil få bedre veiledning fra produsentene i nærmeste framtid. Alternativet er selv å be om å få kjøpt såkalt miljøvennlig strøm.

Suksess i Sverige

Naturvernforbundet hadde to hovedgrunner til å ville miljømerke strøm.

For det første vil miljømerking kunne føre til reduserte CO₂-utslipp. For det andre kan en slik ordning stimulere til utbygging av alternative energikilder, framholder Brænd.

I Sverige har Naturskyddsförningens godkjente merke "Bra Miljöval" blitt brukt i tre år alle-

rede. Nå er også Finland med på ordningen.

Forbrukere som velger "Bra Miljöval"-merket, får levert strøm fra vannkraft utbygd før 1. januar 1996, fra vindkraft eller fra bioenergidrevne kraftvarmeverk.

Kraftprodusenten Grånge er en av produsentene som har merket alle sine strømleveranser. Ordningen har ikke bare ført til økt etterspørsel av miljøvennlig strøm, men også til at planer for ny vassdragsutbygging har blitt skrinlagt.

Ifølge leder for Naturvernforbundets prosjekt, Dag Arne Høystad, skal også norske kraftprodusenter ha vært interessert i å miljømerke strøm, men da hovedsakelig strøm som selges nettopp i Sverige og Finland.

Kundebevisstheten er større i disse landene, selv om også majoriteten av norske forbrukere sier de er villig til å betale mer for å få miljømerket strøm, mener han.

Ingen planer

Oslo Energi er et av de norske selskapene som har vist interesse for miljømerking i Norge. Selskapet fusjonerte i oktober med svenske Vattenfall. Ifølge det nye selskapets produktansvarlige for miljøstrøm, Sara Ericsson, fore-

ligger det ingen planer for markedsføring av miljøstrøm, verken i Sverige eller Norge.

Men vi selger miljømerket strøm til de kundene som ber om det, sier Ericsson.

Foreløpig er kun to prosent av Vattenfalls strømleveranser miljømerket, og etterspørselen større enn tilbudet.

Naturvernforbundets Tore Brænd tror det kan gå lang tid før en norsk miljømerking av strøm kommer på banen.

Skal Oslo Energi merke sine leveranser, kan de fort komme i konflikt med sine nye eiere. Vattenfall er en av de svenske kraftprodusentene som har store interesser i atomkraft, påpeker han.

Uoversiktlig

Heller ikke Naturvernforbundet vil lenger bruke ressurser på å kjempe for miljømerking av strøm her til lands. Sentralstyret fulgte sist fredag administrasjonens råd om å avvike prosjektet.

Vi tar ikke avstand til miljømerking som arbeidsmetode. Problemet er at arbeidet har vært for ressurskrevende i forhold til vår bemanning. Oppkjøp på kryss og tvers og et dertil uoversiktlig kraftmarked, er også en viktig årsak, sier Naturvernforbundets Tore Brænd. Han tror forbrukerne selv må vise større interesse for miljøstrøm, for produsentene vil innføre merking av sine leveranser.

Endelig avgjørelse vil bli tatt på Naturvernforbundets landsstyremøte om halvannen uke. ■

FØRDE KOMMUNE

Nesodden kommune

SKJERSTAD
KOMMUNE

Tine
Fellesmeieriet
Odal

Finnmark
Ressursselskap

Sandnes Havn

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Fortum Petroleum AS

Strandvn, 50 N-1366 Lysaker
Tel. +47 67 58 05 20 Fax +47 67 58 05 05
fortum.petroleum@fortum.com
NO 918 444 734 MVA

– Fortjent straff til Gardermoen

Økokrim har lagt Oslo Lufthavn Gardermoen (OSL) en bot på to millioner kroner for brudd på forensningsloven.

OSL får som fortjent. Dette viser at miljøkriminalitet begynner å bli behandlet på linje med andre alvorlige lovbrudd, sier informasjonssjef Kåre Olerud i Norges Naturvernforbund i en pressemelding.

Det er OSLs overforbruk av avisingsvæske med store utslipp til miljøet som er årsaken til millionboten. Blant tilsetningsstoffene som brukes i avisingsvæskene finnes ifølge Naturvernforbundet såkalte hormonhermere. Disse stoffene mistenkes blant annet for å påvirke forplantningsevnen hos både dyr og mennesker.

OSL søkte tidligere i vinter

om fortsatt å få drive fullskala testing, såkalte "testutslipp", av avisingsvæske inneværende sesong.

Dette betyr i realiteten adgang til å overbelaste jordrenseanleggene. Vi har overfor Statens forensningstilsyn påklaget den dispensasjonen som er gitt og har bedt om at klagen får oppsettende virkning, sier Olerud. ■

Indianere til Norge for å protestere

Norge får snart besøk av en delegasjon colombianske indianere. Urfolksrepresentantene krever at landene som finansierer byggingen av Urrademningen gjør noe for å hindre at jordbruksområdene blir oversvømt.

IPS

MARÍA JOSÉ LLANOS

– Den nasjonale regjeringen har sviktet oss, og den eneste muligheten som står igjen er å overtale myndighetene i land som deltar i prosjektet til å gjøre noe for å hindre at dammen fylles opp, sier Jimmy Pernia. Han er talsmann for de 170 indianerne, menn, kvinner og barn av embera katio-folket, som siden 11. desember har holdt til utenfor bygningen til det colombianske miljøverndepartementet i protest mot utbyggingen. Foruten Norge, planlegger indianerne å sende folk til USA og Canada.

Rundt 2 400 indianere blir be-

rørt av utbyggingen. Området har også om lag 25 000 småbønder og fiskere.

Hvis de ikke oppnår ønskede resultater i de tre landene, vil embera katio-samfunnet legge saken fram for relevante internasjonale fora, sier Pernia til IPS.

Oppfylgingen av Urrademningen, som begynte tidlig i november, har rammet indianersamfunnet alvorlig. Over 70 000 mål avlinger av bananer og andre vekster er oversvømt og stammens mest fruktbare jord er i ferd med å legges under vann, ifølge Pernia, folkegruppens rådgiver i jordspørsmål.

Miljøvernminister Juan Mayr bekreftet like før årsskiftet at

oppfylgingen av dammen skulle gå sin gang fordi kravene som forfatningsdomstolen hadde satt, var oppfylt. Forfatningsdomstolen ga i 1998 selskapet som sto for utbyggingen, Urra Multiposito, beskjed om at det skulle ha inngått avtaler med de berørte indianersamfunnene og lokale bønder og fiskere om flytting til nye bosteder før arbeidet kunne begynne.

Domstolen fastslo også at de berørte innbyggerne skulle motta en del av inntektene som prosjektet bringer.

Det tradisjonelle området til embera katio-folket utgjør rundt 4,6 millioner mål i naturreserva-

tet Nudo de Paramillo. Pernia betegner Urra-prosjektet som en økologisk forbrytelse som også ødelegger kulturminner. Dette gjelder blant andre indianske gravsteder.

Mayr sier at Colombias regjering har planer om å gi indianerne over 120 000 mål jord i bytte mot de 4 000 som skal legges under vann. Men ifølge Pernia blir det neddemte området mye større enn det ministeren hevder. Og det at folkegruppen blir tvunget bort fra jorda, og ikke bare de oversvømte områdene, betyr at de må ha 330 000 mål bare for å overleve. ■

Arnstad imot bygging av gasskraftverk

Olje- og energiminister Marit Arnstad har gått inn i en allianse med Natur og Ungdom mot bygging av gasskraftverk, skriver Oppland Arbeiderblad.

Under Natur og Ungdoms landsmøte sist helg erklærte Sp-statsråden at hun vil fortsette å

argumentere mot gasskraftverk med gammel teknologi.

– Jeg er ikke prinsipielt imot gasskraftverk, men skal slike bygges må vi også ta i bruk vår nyeste teknologi slik at vi kan unngå CO₂-utslipp, understreket Arnstad. ■

Kalenderen

Uke 4 og 7: Etterutdanningskurs i støy og støybekjempelse, Oslo. Arr: Høgskolen i Oslo og Norsk forening mot støy, tlf: 22 45 32 91.

9 - 10. februar: Seminar om produktorientert miljøstrategi, Saltsjøbaden i Stockholm, Sverige. Arr: Nordisk Ministerråd/Naturvårdsverket, tlf: + 46 8 698 15 20.

13. - 14. april: Internasjonal konferanse om strategier for en mer bærekraftig fremtid. University of Leeds, Storbritannia. Arr: ERP Environment, tlf: +

44 (0) 1274 5304 08
www.erpenvironment.org

3. - 5. mai: Avfallskonferansen 2000, Grieghallen, Bergen. Arr: Norsk renholdsverkforening, tlf: 22 11 40 43.

5. - 9. juni: Den sjettede verdenskongressen om miljø og helse, Oslo. Arr: The International Federation of Environmental Health og Forum for miljø og helse, tlf: 22 00 16 40
www.fmh.no.

29. - 30. juni: Konferanse om øko-ledelse, EMAS og ISO

14 001. University of Manchester, Storbritannia. Arr: ERP Environment, tlf: + 44 (0) 1274 530408
www.erpenvironment.org

27. august - 1. september: Konferanse om naturvern i storbyer, Praha, Tsjekkia. Arr: Miljøverndepartementet i Tsjekkia, tlf: + 422 2491 1381

11. - 12. september: Konferanse om miljøvern i Europa. London School of Economics, Storbritannia. Arr: ERP Environment, tlf: + 44 (0) 1274 530408

www.erpenvironment.org

14. - 15. september: Konferanse om miljø og forretningsstrategi. London School of Economics, Storbritannia. Arr: ERP Environment, tlf: + 44 (0) 1274 530408
www.erpenvironment.org

18. - 20. november: Konferanse om industriens strategi og tiltak for bærekraftig utvikling, Aalborg, Danmark. Arr: Euro Environment Secretariat: + 45 99 35 55 55. ■